

2 Tímoti **anaaé**kaq-aubama **Tí**motinopaq **Pó**roma **á**nná-naupaq **Aró**mubaq **agatá**iye.

¹ kemá Póroma Áánûqtuma kemmá aúyakaiye. kemá Ítu Káríqtoqtaba timátíkarai-naqune. Ítu Káríqtomma wennábóaqtaa ketáámá matúq-matuq umá mái-auwaraimma áaimma átáma Áánûqtuma keqtaámá timá akoqnáá umátíkaraiqtaba waabá-káyúkábímmá kétune.

² kemá ketáanikaa umá tíkái-naqa Tímoninopaq maamin-áúbámá kágayaune. ketiborátámá Áánûqtugaraq kerátái uyátárai-naqa Ítu Káríqtoma yenákátí íráqô-qtataakaraq paru-yátáákáráq kaayoné-yátáákáráq emá mayaíkáae téqa kétune.

³ Áánûqtukaq kemá téq “timuqá kémaraune” kétune. kéma Áánûqtun-aurakaq tigaemá íkéitaq wení mayaímá títaubikoma waráanikaa umá kemá kémayaune. wágááwabi nókáámma wekáq nunamupí “tíkáiye” kéteq eqtábágáráq nunamummá kétune.

⁴ ení aqnuyábámá taákaq yokéq emmá aónaiyaba ôriq umá kétéikaiye. miráinaq kemá timuqá maqmá ánatanune.

⁵ kemá itáunama Ítuqtaba itáíq-itaiq umá akoqnáá ónnama móraiq umá Yúnitima enanógaraq Aróitima enaráaráógáráq yenákámá itáíq-itaiq urááyaniq kéone.

6 ánibo mi-kánááráq kemá tiyáámma emmá ánekukauna-taoqa emá Áánûqtunopake-qtataaqa matáánama minnáma yáqtoqma akoqnáá uwo téq kétima-amune.

7 Aokaq-Áágómmá Áánûqtuma emmá ámikaimma keqtaámá mamá ikatíq í-yátááríq íkéiye. Ímiye. Aokaq-Áágómá keqtaámá akoqnááma tímîtaqtaa ketáámá waayúkama tirummá yiméqtaa ketábátáá túgoni akaí-yátááqá íkéwaraunatae.

8 káqo-yubaq uyátárai-nakoqtaba timá-yiminema ikatíq íma éwaq kemmá uyátárai-nakoni ánná-nakoqtabama íma agae-agae uwo. Ímiye. Áánûqtuni átê-wataayaba emmá táí-yataaqa waayúkama amíyamma paá matéwaq Áánûqtuni akoqnááyaba kamuqá itaao.

9 Áánûqtuma ketáái kúmiq-yataapike tiwíkenataa keqtaámá mamá wení waayúkataa aúkáiye. ketáámá íráqô-qtataariq únnayabataa íma tiwíkaitaibo wemá wenamááríq íráqô-napoana wemmá paá kákaitanaboana tiwíkaiqtaae. maa-márámá íma abarokáq uráitanama naayóbáqá Áánûqtu wenaúyánápímmá wení íráqô-qtataakoma Ítu Káríqtópitaá tímikaine.

10 miráimanibo Ítuma keqtaáyábá pukái-naqa ketáámá aónaraunaboaqtaa íbêqa Áánûqtuni íráqô-qtataaqa káonaunatae. Ítu Káríqtoma puí-yátáákóní akoqnááma mamá paábaq yuwéna aúgen-auwaraimma tiráátiraiqtaae. minnáma matúq-matuq umá máí-auwaraiqtabataa Áánûqtuni átê-wataabiqtaa kétunatae.

11 kemá waabá-káyúkábí átê-wataama kéteq

yiráátenunayaba Áánûqtuma timátíkaraiye.

¹² miráuraiqtababoaq íbêqa kemá ánná-naupaq tútiq-yataapi máunamanibo íma yukáune. kemá itáíq-itaiq únna-naqa Áánûqtuqtaba kéitaunayaba kemá itáunama mi-máyáímá wemá tímikaimma kanaaráq wemá kawáá kéinana Ítuma kumínî-kanaaraq wíniye.

¹³ abo árain-aimma aráátúnna yáqtoraa. min-áímmá kéwarewaq káqo-yuma áyaqa kéyime Ítuqtaba itáíq-itaiq uwo. ketáái itáíq-itaiq í-yátáákáráq tíyaqa amí-yátáákáráq Ítu Káríqtogaraq yagaroq-tamá máeta ketááyôpaq kéyeye.

¹⁴ minnáyaba Áánûqtuni Aokaq-Áágómá tirunóbáqá máíye. emmá áwáqnaa ínakawaq min-íráqó-kátáámá yáqtoraa.

¹⁵ emá kéitaane min-nákámá Pigératiyaa Emáágénitigaraq máqtemma Étia-marupake-kayukama yemá yinaaemma umátíkaraae.

¹⁶ uyátárai-nakoni paru-yátááqá Onetíporatigaraq wení aara íyápóbi waíno. itaa. Onetíporatima agae-agae íma éna taíbaq-yupaama ya kétimonena timuq-yatáápí matíkaraiye.

¹⁷ wemá Arómuq yayamá irena kemmá tibáá éq éna ánná-naupaq maakáq máunaraq ya timónaraiye.

¹⁸ emá kétaane ôriq umá kemmá íráqôniq umátíkaraiye. Ítuma kumína-yupaama uyátárai-nakoma wemmá paru-yátáápíké yaináino.

2

¹ emá ketáaniko, akoqnáámo Ítu Káríqtoma wení íráqô-qtataapike ámímma mayaa.

² máqten-aimma waabá-káyúkábí yiráátúnna emá áqa Ítaraune. min-áímmá matéwaq náawanabi emá kamuqá Itáiyimina-wayukama yimiyo. miráinata yemá kanaaráq káqo-yuma maamin-áímmá yiráátinoe.

³ emmá íráqôn-aiiq-i-nakokaa umá aú-aiqa Íno.

⁴ abo ááiq-i-nakoma wení anó-kawaa-nakoma amuqá maraíkáae téna mirá kéiyee. minnáyaba wemá waayúkagaraq móneqtabagaraq wenaúyánámmá mamá awígíôq Íkeiyee.

⁵ itaao. móra-nakoma uyaatí-ámáán-áímmá Íwarenana wemá kanaaráq Íma uyaatimá uyátena amuq-yatááqá Ímayaniye.

⁶ móra káqon-aimma itaao. móra-nakoma akoqnáá umá yómmá yoráina-waigoma wemá uyátá-maqma íráqôn-aawaqa yópíké mayáíno.

⁷ kemá timá-amuna-aiqtabama aúyánámmá itaao. abo uyátárai-nakoma áwáqnaa Ína máqten-aimma itánóne.

⁸ átê-wataama Ítu Káríqtoqtaba aúyánápí mayaa. Ítuma wemá Tébitin-annabike abarokáq uréna pukáipike Áánûqtuma wemmá mamá itó-umakaraiye. miráitaq kemá waabá-káyúkábí átê-wataama weqtábá timá yímikaune.

⁹ kemá átê-wataama Ítuqtaba waabá-káyúkábí túnnayataboata ánnáma tímikaamanibo Áánûqtuni watáama Íma ánnáma ámikaae. íbêqa kemá ámáan-aimma arátî-nakaa umá tú-tiqa kémayaune.

¹⁰ mi-káyúkámá Áánûqtuma wetábá aúyaqmakai-kayukayaba kemá mirá kéeq tú-tiqa mayánúne. Ítu Káríqtoma yeráwákáráq yíwíqma Áánûqtumma

yauwéqma amínata yemá tágama-yataaqa matúq-matuq umá mayánoe.

¹¹ maannâ árain-aine.

ketáámá wetê yagaroqtamá puyéqtaama
wetê yagaroqtamá mánunatae.

¹² ketáámá kanaaráq tú-tiqa mamé kéuyeqtaama
anaaékaqa wetê yabíqma mánunatae.

ánibo ketáámá wemmá tinaaémma
umá áménanataama
wegáraq móraiq umá keqtaámá anaaémma
umátikaniqtaae.

¹³ wemá wení áaiqtaba íma kanaaráq
paábaq awétátuwanipoana
ketáámá kúmiq-yataariq únnataama
wemá itáiq-itaiq umá akoqnaá-naqa
paá kémaiye.

¹⁴ maamin-áímmá ení waayúkama timá-yimiyo.
kékén-áímmá uyátárai-nakon áwîkaq timá-yimiyo.
paá aayabámá áaiq-aimma ítero. mirámô o-
wáigómá íma móra-waigoma áwáqnaa kéibo aamá
itáa-kayukama paá mamá táiq kéumayikaiye.

¹⁵ ení mayairákémmá Áánûqtumma mamá
amuqá marakáigónîq umá maqmqá aónaao. mayai-
nákómá wení mayaiyábámá wenaúyánánóbáqá
kanaaráq téna “kemá íraqô-mayaima kémayaune”
tinikáá umá mááo. Áánûqtuni watáagoni áaimma
arupú umá yiráátíyo.

¹⁶ emá aíbôq-aikoma Áánûqtuqtaba íma wáin-
aipikemma nékaq mááo.

17 aíbôq-aikoma náomma kamá anóniq iníkáá kéiyé. yirááte-kayukama yeráwápíké maami-kááyáq-nákámá aíbôq-aimma yiráátéyamma Áíménéiyatiyaa Pairíqtatima min-nákámá mááye.

18 yenákámá árain-amma yuwéta yaímma itáiq-itaiq kéo-kayukati yúyánámmá mamá táwîq kéoye. min-nákórátámá téta “ketáámá áqa atóbaraunatae” tiráiyé.

19 miráimanibo Áánûqtuni árain-aikoma akoqnáá-nakaa umá íma kutíniye. wení ábôqtaraq wáin-aubagoma maará kétiye: “uyátárai-nakoma náayuwabi wení waayúkama máaqtabama kéitaiye” ánibo “náawabi téna ‘kemá uyátárai-nakon-amune’ ténama wemá kúmiq-yataapikemma waeraíno.” téna min-áúbágómá kétiye.

20 itaao. anó-naupaqa ókon-okomma táápeqa kéwaiye. yaímma áwáarara kain-óqtákáké tarôq owata yaímmama yaataké tarôq owata yaímmama mararáké tarôq urááe. yaímma-taapeqa aati-aatimá aáwaqa maqnéta ánibo yaímma íráqô-taapeqa paá móra-mora anón-aiqtaba aáwaqa maqnarááe.

21 miraráá umá móra-nakoma kaaqaari-áíqtábá íma iténa kúmiq-yataakoqtaba nékaq máina-waigoma wení uyátárai-nakoma aokaq-máyáimá kanaaráq amínana mayániye.

22 aúranannama káe táí-auyanamma kéitaannama paábaq iyabótuwewaqa kateko-yátááqtábágáráq Ítuqtabagaraq aúyánámmá itaao. káqo-yuma arummá kéyimewaqa kaayoné-yátááqá yimiyo. náayuwabi uyátárai-nakoma ôriq umá yemmá yíwáqnaa íkáae tíya-yuti aanábóîq umá mááo.

23 miráimanibo aamá íma ítaraa-kayukama yeqtí

unítíq-aipikemma nékaq mááo. emá ítaraane mirán-áikómá ááiq-yataaqa mamá abarokáq kéiyé.

²⁴ uyátárai-nakoma áwáqnaa ína-nakoma wemá ááiq-aimma íma tínimanibo wemá paá máqte-kayukama kaayoné umáyikaino. wemá íráqômma yirááti-naqa máena máqte-tupaama aamá yauwéqma kétena timá tágayimiyaba yokaa íno.

²⁵ mi-káyúkámá náayuwabi wenáama aratíyayuma wemá kaayoné umá mamá arútáyikainatama anaaékaqa Áánûqtu ayuwéta yemá yeqtí kúmiq-yataapikemma yuwéta árain-aqtabawaa miráimma waránô?

²⁶ naayóbáqá Tááqtaama yemmá waiwaakaa umá yáqtokaitata wenaúyánámmá yemá wakááne. miráitata yemá Tááqtaani wakápike péqma yutínoe.

3

¹ aákaq maraao. aqtó-kánááráqá taíbaq ummaayátááqá abarokáq íniye.

² waayúkama paá yetábá yúyánámmá itánoe. yemá taíbaq-otamma mamá áíkuyaba yikáinata yeqtí yúma maméta uwínoe. yemá káqowa-kaqowamma áyoqa ayánoe. yeqtí yinóboyuti yáama íma itánoe. káqo-yuma yemmá nóinawabi yimíyaqtabama yemá téta “paátataare” tínoe. Áánûqtumma yemá yikaq íma mûte akéta

³ kaayoné íma ínoe. yemá káqo-yuma íma paru-yátááríq umáyikanomanibo kaaqaari-áímmá káqo-yuyaba tínoe. yemá áwáábíqá kéta ááíqá ínoe. íráqôniq í-yátábámá ítama táíq kéeta

⁴ káqo-yuma makatínoe. yemá áwáábíq-araaq-wayukama máeta yeqtí yúma maméta anókariq umá wínoe. yemá yeqtí yúyánámmá Áánûqtukaq íma

maránôbo yemá paá yeqtí yúgoma mamá yimuqá maraíyábá yúyánámmá maránoe.

⁵ yemá téta monoq-wáyúkámá máamanibo Áánûqtuni wataáama íma mayéta itáíq-itaiq ínoe. mirá-káyúkábíkémhá nékaq mááo.

⁶ yaímma-wayukama aaranaammá ne-tuqyaammá kúmiq-yataariq éta yikaí-yátáárîq o-yútí naaúpaq uréta makatínoe.

⁷ maamin-nóinímmá káqo-kaqon-aiqtaba kéitaamanibo árain-aiqtabama íma kanaarâq kéitaae.

⁸ mi-káyúkámá yemá miráuma Yáanayaa Yáábarama Mótetimma yinnaaémma umákáraayaniq umá maami-káyúkáyábá emhá timá-amuneyuma yemá árain-aiqtaba íma keyikaiye. yeráwáqtí yúyánákómá táíq kéitata Áánûqtukaqa itáíq-itaiq í-yátáápíkémhá paábaq yuwéta kégoe.

⁹ missing?

¹⁰ ánibo emá kemá aráátúnna-aimma wakáane. ketáaimma aónaraane. emá káonaanaq kemá Ítukaq itáíq-itaiq kéunaa emá kétimone. mórai q umá kemá únnaiq uráne. emá káonaanaq kemá kaayonénáqá kémaeq káqo-yuma tirummá keyimune. emá kemhá timónaraanaq

¹¹ waayúkama táwîgoniq umátíkáamma paá matáune. kemá tú-tiqa mayáunama emá timónaraane. maami-máqté-tútíqá í-yátááqá Áátiokibakaraq Aikóniabakaraq Arítaraabakaraq matáunama aónaraanamanibo uyátárai-nakoma tíwáqnaa itaq íma pukáune.

¹² máqtemma náayubi Ítu Káríqtogaraq yagaroq-tamá mórabí katekoîq ónnáe tíya-yuma waayúkama mamá táíq umáyiketa yemá káqo-yuma kémakateta

yenamáárîq yetábágaráq makatínoe.

¹³ missing?

¹⁴ miráimanibo emá árain-akaq emmá aráátiraunataa ítaraane. minnáyaba paá máeq itáíq-itaiq umá akoqnaá uwo. emmá aráátiraa-yuyabama emá kéyumonaane.

¹⁵ minnágaraq káonaane. emá pááqyamma máegaraq Áánûqtuni aokaq-wátááyábá wannaabí agamatán-áímmá aónaraanae. maaminnámo agamatán-áíková emmá itaí-yátááqá kanaarác amíniye. miráinata waayúkama Ítu Káríqtoqtaba itáíq-itaiq íyanama mín-itáí-yátááková yemmá Áánûqtunopaq yiwíqme uwíniye.

¹⁶ máqtemma wannaabí agamatán-áíková Áánûqtunopake kéyena árai-qtataakoqtaba kétiraatiqtaae. íma arupú-yataakoqtabama kanaarác kétiraatena waayúkama Áánûqtun-auracaq katekoíq ínôqtaba yiráátiniye.

¹⁷ maaminnámo agamatán-áíková Áánûqtuni mayái-wáyúkámá máqtemma íráqô-mayaima mayánôqtaba yokaa kéumayikaiye.

4

¹ Áánûqtun-aurakakaraq Ítu Káríqton-aurakakaraqa kétima-amune. Ítu Káríqtoma máqtemma waayúkama pukáa-kayukagaraq yúwaraa-kayukagaraq máqtemma yainániye. Ítuma kuma keqtaárác yabi ínipoaq akoqnaá umá emmá kétima-amune.

² átê-wataama Ítuqtaba waabá-káyúkátí yúracaq kétéwaq káqo-yuma íma iyúwénata emmá timá

yaqtóráaro. íráqômma watáa te-wáí-kánááwábi táí-kanaarakaraqa paá átê-wataama abarokáq tiyo. ení waayúkama íma arupú kéiyaama mamá arútáyikaa. miráinaawaq arupú ínôqtaba umá yíqtaaiq kéewaqa kaayoné umá yiráátiyo.

³ mi-kánáámá ínatama waayúkama árain-aimma íma itánômanibo yemá paá yeqtí yúyánákómá ínnaiq kéiyata káqo-kaqo-yiraati-wayukama yemá itánáae tíyan-aimma timá-yimiyata itánoe.

⁴ yemá árain-aimma yuwéta paá-aiqtaba itánoe.

⁵ miráimanibo emá enamáárîqa yáqtoqma akoqnáá uwo. aú-aiqa paá kémayewaqa átê-wataama waabá-káyúkátí yúrakaqa timá-yimiyo. máqte-qtataaqa Áánûqtuma wení mayái-nákóqtábá mayaíkáae téna timá mirá uwo.

⁶ ketábá-kánáágómá waaqókárîq kéita kemá Áánûqtukaqa amí-yátáákáá ónúne. íbêq-kanaama yemá kemmá tikamiyaqa puyónúne.

⁷ kemá Ítuqtaba íráqôn-aiiqa uráune. min-ááíkkómá ánatagitaqa kemá wekáq itáíq-itaiq umá yáqtoqma akoqnáá uráune.

⁸ miráipoana uyátaina-nakoni amuq-yatááqá kerátái uyátárai-nakoma kemmá timíniye. min-ámúq-yátááqá minná Áánûqtun-aubaqa katekoîq ónúne. kerátái uyátárai-naqa arupú umá yaináí-nákómá min-ámúq-yátááqá wemá kumína-yupaama kemmá timíniye. kegáráq tébakaqa-wayukama wemá kumínîqtaba ôriq umá keyikaitata awé o-yúmá yekáráq íráqô-meyamma timínîqtaae.

⁹ emá ketôpaqa páátákáá yínônayaba maqamá aónaao.

10 abo Tímatima wemá maa-márábí-qtátááqtábá aúyánámmá mayéna kemmá tiyuwéna Tetarónáíkaq kóuraiye. Karétenima wemá Karétiani-marabaq kóuraiye. ániibo Tááítati wemá Taamétia-marabaq kóuraiye.

11 Arúke wenamáa ketê máiiye. emá Máákimma ko awíqme etê yekaa. miráinana wemá mayaímá áwáqnaa umá kanaaráq mayániye.

12 kemá Tíkikatimma Ipítiani-marabaq timákaunana kóuraiye.

13 emó kényema ketí kúberai-unakaraq mamé iyo. Káápatini-naupaqa Taróqaati-marukaq ketí kúberai-unamma makáupo. ketí wannaagáráq mamé iyo. méme aúwaratirake-kannaama minnýatabama kemmá ôriq umá kêtikaiye.

14 Érékáánara wemá áwáarara kain-óqtá-máyái-nákómá kemmá mamá táíq umátíkaraiye. uyátárai-nakoma minnýaba táí-meyamma anónnáma amíniye.

15 emá enamáárîq min-nákóqtábámá atéqma arutaa. min-áté-wátáámá túnna-aikotaama wemá mamá anómma áyámma uráiiye.

16 áqnáábaq-yupaama kemá aabi matíkáawaq yauwéqma túnna-yupaama móra-waigoma ketê íma máqe-uraiye. ímiye. máqtemma kemmá tiyuwéta wéyáwé uráámanibo Áánûqtu minnýaba yemmá táwî-meyamma yimíyábá íyimikaae téq kêtune.

17 miráimanibo uyátárai-nakoma ketê máena kemmá akoqnáá umátíkaraiye. miráitaq kemá waabá-káyúkátí yúراكاqa maamin-áté-wátáámá Îtuqtaba kanaaráq timá yímikaupo máqtemma náayubi Áánûqtuqtaba íma ítaraa-yuma mi-kátáámá ítaraa. anón-abaaq-putiraa-kakoni (arááyane)

óyaupike kemmá witikéna uyátárai-nakoma kawáá umátíkaraiye.

¹⁸ móraiq umá uyátárai-nakoma waátá-yataapikemma tíwíkена wení yabíkái-marupaq tíwíqme uwíniye. wenáwîqa múte matúq-matuq umá yaúyóro. miráuma waíno.

¹⁹ Patírayaa Akírama ye-áúkákáráq Onetíporatini aara iyápóyabagaraq keráwáqtôpaqa miráoro-maaraoro-aimma kétimatikaune.

²⁰ Korítiani-marabaq Irááqtima máqe-uraiye. Taropíma wemá karímá máyáitapoq kemá wemmá Mairítati-marukaq ayuwéq iráune.

²¹ yaugiqá íurainaraq emá ketôpaq páátákáá maqmá aóné iyo. Yúburatigaraq Púretigaraq Aráinatigaraq Karótiagaraq yemá máqtemma keqtíbâqawaayuma enôpaq miráono-maaraono-aimma kétimakaao.

²² enaágote uyátárai-nakoma maíno.

Áánûqtuni íráqô-qtataakoma keráwáqtê waíno. kemá Póroe.

áugen-anona-anon-aimma
Genesis 12-22 and The New Testament in the Usarufa
Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen na sampela hap Buk Stat long
tokples Usarufa

copyright © 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Usarufa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

0cfecb85-a1ae-5e2f-a3f0-4c221d1d6c84